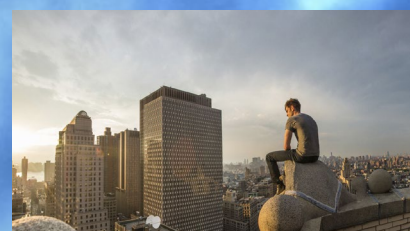

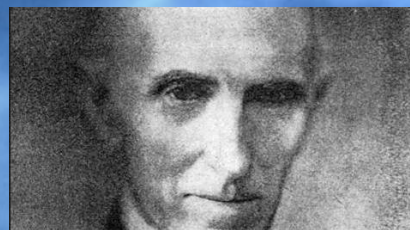
AKROPOLITANEC

ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET

NAJBOLJŠA KARIERA:
BITI IDEALIST

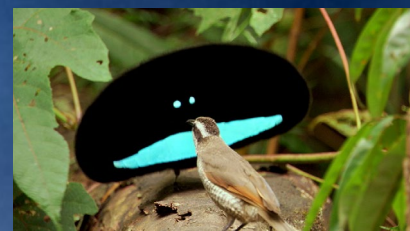
TESLOV NAJVEČJI IZUM —
ON SAM (4. DEL)

ČLOVEK KOT TELESNO,
DUŠEVNO IN DUHOVNO
BITJE

RAJSKE PTICE

www.akropola.org

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTVOLJSTVO

NASLOV

NOVA AKROPOLA | Ljubljana

Wolfova 8, 1000 Ljubljana

01/25 11 487

NOVA AKROPOLA | Maribor

Tyrševa 7, 2000 Maribor

040/70 99 55

IZDAJATELJ

NOVA AKROPOLA SLOVENIJA

bilten@akropola.org

UREDNIŠTVO

Glavni urednik: Stjepan Palajsa

Urednik: Andrej Praček

Grafični urednik: Nija Androjna

Lektor: Klavdija Blažun

B E S E D A U R E D N I K A

Na žalost živimo v časih naraščajočih napetosti, kriz, nerazumevanja ... Z vseh strani veje negotovost, kar lahko v nas pusti občutek nemoči. Vendar ta sedanji čas kaotičnih razmer in zamegljenih vrednot ne sme povzročiti, da bi pozabili na temeljne človeške lastnosti, te pa so hkrati tiste, ki lahko omogočijo izhod iz težav, ki nas pestijo. Človek ima namreč razvit močan čut za življenje, ki ga obkroža. Primerov je veliko ...

Ljubitelji narave radi zahajajo v "divjino" ter občudujejo pestrost in prilagodljivost rastlinja – življenje, ki si utira pot v vseh mogočih in nemogočih pogojih ter s tem omogoči tudi višjim organizmom, da tam najdejo svoje domovanje. Ljubitelji živali se raznežijo ob plahem pogledu svobodne srnice ali migljaju zajčevega smrčka, in ker ne prenesejo pogleda na trpeče štirinožne prijatelje, ki ne morejo poskrbeti zase, si sami prizadevajo, da bi jim zagotovili boljše pogoje. In naj omenimo še človekoljube – to so dejansko vsi, ki čutijo veselje v bližini sorodnikov, prijateljev in drugih ljudi, brez katerih bi se počutili kakor "hendikepirani". Človekoljubi so torej vsi, ki znajo videti v srca drugih, začutiti v njih veselje, radost, upe in tudi bolečino.

Mar nismo ljudje po naravi taki? In ali nas ni veliko takih? Dejansko smo zelo povezani. Neka moč nas povezuje z življenjem, ki utripa v vseh svojih oblikah, v vseh bitjih, kot da bi bil košček njih tudi v nas samih.

Ko nam ni več vseeno za naravo, živali, ljudi, ko si želimo zmanjšati bolečino pri katerikoli življenjski obliki, pomeni, da smo prebili meje sebe samega. Takrat nam za srečo ne zadostuje le dobrobit sebe, temveč si prizadevamo tudi za dobrobit drugih. In kolikor človek premore dobrote, širši je krog, kamor usmerja svojo skrb. Pri nekaterih je ta krog ozek in obsega le njih same, drugi vanj vključijo družino, tretji nekaj prijateljev in tako naprej, vse do tistih, ki se čutijo povezani z vsemi ljudmi, tudi tistimi, ki v nevednosti povzročajo bolečino.

Samo lastnosti, ki odražajo to dobroto in iz nje izhajajočo skrb, ne glede na razsežnosti in globino, ki jih posameznik premore, lahko prepoznamo kot človeške, kot lepe. Izključno te. Usmeriti svojo pozornost in skrb na izboljšavo tistega, kar nas obkroža – si tega želeli in si za to dejansko prizadevati – to je idealizem.

V TEJ ŠTEVILKI:

- NAJBOLJŠA KARIERA: 4
BITI IDEALIST
- TESLOV NAJVEČJI IZUM 7
— ON SAM (4. DEL)
- ČLOVEK KOT TELESNO, 11
DUŠEVNO IN DUHOVNO BITJE
- RAJSKE PTICE 14

Ideal se namreč udejanja kot harmonija vsega, kot popolnost. Torej je nekaj vzvišenega, k čemur zavestno ali podzavestno stremimo. Če si to upamo še ubesediti in kaj v tej smeri narediti, smo idealisti.

Kdo še ni začutil idealističnega utripa v sebi? Marsikdo ga je. Resnično, marsikdo. Vendar ko ugotovimo, da sveta ni mogoče spremeniti na en mah, da naša prizadevanja ne obrodijo hitrih sadov, da z njimi prispevamo le kapljo v ocean, takrat ponavadi omagamo. Tako s tem novim "spoznanjem" Idealizem povežemo z naivnostjo in s tem se izgubi na pokopališču naših sanj ...

Neučakanost in nepotrpežljivost sta veliki oviri porajajočega se idealista. Vendar ne smemo pozabiti na modrost, ki jo lahko razberemo iz velike knjige narave in ki pravi, da vsaka

stvar za rast potrebuje svoj čas in da to, kar se poseje, šele po določenem času vzkljuje, se še pozneje razcveti in na koncu da hranljivi plod. Morda res ne bomo takoj spremenili sveta, nekaj pa le lahko naredimo ... Zadaimo si prvi dosegljivi cilj in ko ga uresničimo, razmišljajmo o naslednjem ...

Ne dopustimo, da bi potihnil glas idealista v nas. Kajti če ta umre v meni in če umre v tebi in v vseh drugih, kaj lahko pričakujemo od prihodnosti? Vsaka čista kaplja razbistri ocean, kakor ga vsaka umazana, nasprotno, skali, zato vsaka čista kaplja, vsak iskren idealist, šteje pri oživitvi morja naše prihodnosti. In ko nas bodo vnuki spraševali, kaj pa smo mi storili v tistih časih, bomo s ponosom pričeli pripovedovati svojo zgodbo ...

Andrej Praček
Urednik

NAJBOLJŠA KARIERA: BITI IDEALIST

YARON BARZILAY

Katera bi lahko bila najboljša kariera? Morda bi kdo v odgovor na to vprašanje pomislil: "Nič delati, a veliko zaslužiti". Kdo drug bi si predstavljal delo na kakšni eksotični destinaciji, kjer bi zaslužil, ob tem pa bi se še zabaval ipd. Vendar ko govorimo o *karieri* v smislu uspeha na določenem področju, se nanašamo na širši proces lastnega izboljševanja in osebne rasti, in ne le na delo, ki ga opravljamo zaradi plačila.

Katera bi lahko potem bila glede na to merilo za nas najboljša kariera? Kaj lahko ponudi "najboljšo možnost za rast"? To je seveda povsem odvisno od posameznika, ki si postavi to vprašanje, saj vsakomur osebno rast in izpolnitev omogoča nekaj drugega. S tem v mislih bi želeli predlagati eno od "kariernih" možnosti: biti idealist.

Vabim vas k razmisleku o možnosti, da bi si kot glavni cilj v življenju postavili prizadevanje za uresničitev določenega ideala, ki presega vsakršne osebne motive in interese. To seveda pomeni, da ni neposredne denarne koristi in da bi morali za preživetje zaslužiti z "obstranskim" delom. V zakup je treba vzeti tudi, da drugi na to, da smo idealisti, ne bodo vedno gledali pozitivno ali pa bodo celo menili, da smo ločeni od "resničnega" življenja ali da smo naivni.

Vendar če gre pri vaši "vnemi" za iskanje resnice in služenje resničnim potrebam sveta, lahko na idealizem gledate kot na svojo glavno in najboljšo možno kariero. To bo od vas vedno terjalo, da se izboljšujete, kajti spomnimo se lahko Gandija, ki pravi: "Bodite sprememba, ki jo želite videti v svetu". In tedaj se boste morali še vprašati: "Kaj svet resnično potrebuje?"

Ne bo zadostovalo, če se boste posvetili samo odpravljanju simptomov in hitrim spremembam, temveč se bo treba dvigniti nad številne sence, ki zatemnjujejo naš svet, in poiskati luč zgoraj – ideal, kakšen bi lahko bil in kakšen torej mora biti svet. Kaj je lahko trajnejša rešitev za svetovne probleme, kot je težnja k resnici kot zakonu obstoja? Ali obstaja resnica, ki pomeni idealni svet za človeštvo, ki si jo lahko zamislimo

in jo tudi udejanjamo? Resnica, ki pomeni boljši model za človekovo življenje? Višjo raven zavesti? Resnično bratstvo z drugimi ljudmi in z naravo okoli nas? Višje mesto na nebu, o kakršnem so vedno sanjali pretekli modreci in so ga stari Grki imenovali "akropola"? Seveda pri tem ne gre za fizično mesto, temveč za vzvišeno notranje stanje zavesti, za "akropolo srca in misli".

Ko poskušamo ideal pritegniti na zemljo, ga ne smemo popačiti z lastnim dojemanjem. Namesto tega bi si morali vedno prizadevati, da se sami dvignemo proti njemu, in ne obratno, ter vztrajno poskušati čim bolj razumeti ideal, ki ga želimo udejanjiti. Gola dobra namera, kot verjetno že vemo, je lahko zelo nevarna, če je ne spremlja ustrezno delovanje. Biti idealist je namreč daleč od golega intelektualizma. Nasprotno, čim učinkovitejše služenje in udejanjanje besed sta osnovna pogoja za resničnega idealista. Idealist se ne bo ustavil le pri goli intelektualni razpravi in ne bo zadovoljen samo z razmišljanjem o tem, kako rešiti probleme sveta, medtem ko brezdelno sedi za mizo. Ulični protesti, katerih cilj je samo pokazati, kaj je narobe, ne da bi ponudili ustrezne poti, samo še povečajo kaos v svetu, namesto da bi ga zmanjšali in dejansko izboljšali svet. Obstaja rek: "Svet sledi vzorom, ne nasvetom."

Po drugi strani je nevarno tudi golo delovanje brez ustreznega znanja. Površinske ideje in napačne rešitve lahko povzročijo

veliko in včasih nepopravljivo škodo. Da bi pridobili ustrezno znanje in razumeli potrebe sveta, nam lahko pomaga filozofija kot ljubezen do modrosti in njeno iskanje. Stari svet ni brez razloga gledal na filozofijo kot na mater vseh znanosti, kot na potreben temelj za vsakršno globlje raziskovanje. Treba je razumeti "kaj in zakaj", preden lahko razumemo "kako" in začnemo delovati. To pomeni tudi vedeti, zakaj živimo, preden vstopimo v tok samega življenja.

Treba je biti pozoren na to, kaj so motivi naših dejanj, in pri tem imeti v mislih, da udejanjati ideal pomeni delovati z

GOLA DOBRA NAMERA, KOT VERJETNO ŽE VEMO, JE LAHKO ZELO NEVARNA, ČE JE NE SPREMLJA USTREZNO DELOVANJE. BITI IDEALIST JE NAMREČ DALEČ OD GOLEGA INTELEKTUALIZMA.

razumom, srcem in rokami. Učenje in delovanje, delovanje in učenje nikoli ne moreta biti ločena. S tega vidika morda ni toliko razlike med pojmom idealista in učenca, ki išče modrost; pred oba je namreč postavljena zahteva, da odkrivata resnico, jo udejanjata in se posvetita izboljšanju sveta. Ali sploh lahko iščemo modrost in resnico, ne da bi ji s svojim delovanjem služili? Ali sploh lahko govorimo o duhovni rasti, o širjenju meja lastnega jaza brez pomisli na usodo vseh drugih okoli nas?

Če si bomo prizadevali za uresničitev določenega ideala, nam bodo poleg tega na pot prišli prijatelji, ki bodo prav tako

delovali za dobrobit človeštva in ki bodo svoje napore usmerjali v nekaj, kar nas medsebojno združuje, ne pa poudarjali to, kar nas ločuje. Tedaj starost, spol, religija ali družbeni položaj ne bodo mogli zasenčiti naravnega bratstva med ljudmi, ki resnično delujejo za dobrobit drugih. Skrbeti za drugega pomeni manj misliti nase in biti manj zaslužjen s sebičnim razumom, ki nas ločuje od enosti Življenja, od enigmatičnega oceana brez obal. Udejanjati ideal, delovati za potrebe sveta torej pomeni hoditi po duhovni poti in pomeni biti učenec resnice.

Udejanjanje ideala ne more pomeniti služenje osebnemu cilju le zato, da bi zadostili moralnim zahtevam, ne da bi se potrudili raziskati, kaj je resnično potrebno, dobrodejno in učinkovito. Da bi udejanjali ideal, to od nas terja nenehno spreminjanje sebe, lastno izboljševanje in odpravljanje notranjih etičnih dvomov, temu pa se pridružuje še občasno spopadanje z različnimi izzivi, pa tudi z odporom okolice. To pomeni, da je potreben nenehen napor, ki ga morda ni enostavno sprejeti, sploh če pripisujemo veliko vrednost mirnemu in udobnemu življenju.

Toda ali je res enostavneje sprejeti življenje, ne da bi se spraševali o njegovem smislu?

Ali lahko sprejmemo, da so naša življenjska dejanja zapisana v pesek, ne zavedamo pa se prihajajočih valov, ki jih bodo za vedno izbrisali? Zgodovina je polna dejanj tistih, ki so s svojimi življenji zapustili večne spomenike: piramide, številne templje, umetniške in literarne stvaritve ter ideje v službi človeštva. Imena številnih so pozabljena, toda njihova dejanja so pustila večne sledi. Ali ni vredno življenja posvetiti nečemu takšnemu? Ali ni vredno imeti takšne "kariere"?

Postati idealist pomeni postati most med višavami neba, h kateremu se navpično vzpenja ideal, in vodoravno zemljo, kjer ljudje živijo in umirajo. Če naša pot postane udejanjanje ideala kot vzpenjanje po izbrani poti proti vrhu, potem lahko odkrijemo, da so številni ideali dejansko le različni vidiki enega samega Ideala. Potem bomo morda odkrili, da je "Ideal" vsepovsod in nikjer izključno; lahko ga bomo našli v gorah, prekritih s čistim belim snegom; ali v drevesih in cvetju, ki rastejo proti soncu; v kriku vojaka, ki se bori za plemenit cilj, ali v pesmi, ki ga je napisal nepoznan modrec iz starih časov. Našli ga bomo v lepoti, ki se zrcali v naravi. Vendar če ga najdemo in če mu lahko služimo in smo idealisti – ali ni to že nekaj, kar smo si od nekdaj želeli?

Sledimo klicu ideala, če ga naše srce sliši, ker svet to danes potrebuje, nič manj kot nekoč, temveč še veliko bolj. Podnevi, ko sonce žari s polno močjo visoko na nebu, je hladna senca seveda blagoslov za številne, ki ne morejo prenesti

neposredne toplote. Toda v drugih trenutkih, v trenutkih hladne teme, ogromno pomeni že majhen ogenj. Ko pade noč, lahko vidimo številna oddaljena sonca v vsej njihovi moči in veličastju. Ko pade noč, zlahka vidimo v notranjost hiš in se nam razgrnejo njihove skrivnosti.

... POTEK BOMO MORDA ODKRILI, DA JE "IDEAL" VSEPOVSOD IN NIKJER IZKLJUČNO; LAHKO GA BOMO NAŠLI V GORAH, PREKRITIH S ČISTIM BELIM SNEGOM; ALI V DREVESIH IN CVETJU, KI RASTEJO PROTI SONCU; V KRIKU VOJAKA, KI SE BORI ZA PLEMENIT CILJ, ALI V PESMI, KI GA JE NAPISAL NEPOZNAN MODREC IZ STARIH ČASOV.

Današnji čas prinaša zelo pomembne izzive, ko vse teži k materializmu in medsebojnemu ločevanju. Danes je čas zate, da vstaneš in stremiš proti vrhu – proti dobremu, resničnemu, pravičnemu in lepemu. Danes je čas, ki najbolj potrebuje idealiste. Če iščeš najboljšo kariero na svetu ... takšno, po kateri je resnična potreba in je dobrodejna za nas in celoto ... premisli o tem, da bi postal idealist. Svet te nedvomno potrebuje.

TESLOV NAJVEČJI IZUM – ON SAM

~ četrti del

VOJKO KOVAČIČ

UDARCI, KI SO KALILI JEKLO

Nekega zgodnjega jutra, ko je Tesla ravno legel k počitku, je kot strela z jasnega napočil konec tega silno kreativnega, naporenega, vznemirljivega, pa tudi radostnega obdobja. Nekdo ga je predramil in mu povedal, da so njegovih laboratorij zajeli plameni. Vse je bilo uničeno. Ne le Tesla, tedaj bi moralo žalovati celotno človeštvo, kajti mnogo idej je zaradi tega dogodka ostalo izgubljenih.

Prijatelji so mu darovali nekaj denarja in Tesla je šele čez dve leti lahko nadaljeval od tam, kjer je bil pred požarom. Toda niso bili vsi v njegovi bližini tudi njegovi resnični prijatelji.

Njegov sodelavec Gulielmo Marconi denimo je Teslov mrtvi hod, ki je nastopil po požaru izkoristil zato, da je izvedel praktično demonstracijo prenosa radijskega signala in patentiral princip radia, ki ga je Tesla pred tem opisal v številnih člankih. Priznali so mu izum radia in mu zanj pozneje dodelili tudi Nobelovo nagrado. Po Teslovi smrti je sodišče pripisalo izum Tesli, toda laži imajo včasih tudi dolge noge, saj še danes kakšna enciklopedija radio pripisuje Marconiju.

Vendar to še ni bil zadnji udarec, ki ga je Tesla doživel v tem obdobju. Sredi najintenzivnejšega dela na razvoju radia je znova odpovedalo tudi njegovo zdravje. Psiha je spričo nečloveških naporov popustila. Tesla se je nekega jutra prebudil s povsem prazno glavo. Njegov popolni spomin se je pretvoril v svoje nasprotje. Iz njega so se mu izbrisali vsi dotedanji življenjski dogodki, celotna osebna zgodovina. Od nje je ostala le podoba obraza njegove matere. Začuda pa je vse, kar

je bilo povezano z njegovim izumiteljskim delom, še vedno ostalo nedotaknjeno. Tesla se s tem ni sprijaznil. Še bolj je pritisnil na svojo psiho in v nekaj mesecih postopoma v popolnosti obnovil izgubljene spomine.

Kar neverjetno se zdi, kakšno moč regeneracije je Tesla premogel. Z neizprosno disciplino in močjo volje je premagal tudi največje težave in udarce usode. Bil je kot mačka, vedno je pristal na nogah.

Ko je leta 1899 njegovo eksperimentiranje postalo prenevarno za New York, je laboratorij preselil v odmaknjeno hribovje Colorado Springs. Mogočni bliski so švigali z

visokega antenskega stolpa. Milijoni voltov in tisoči amperov so ustvarjali valove, ki so potovali okoli planeta. Po enem letu intenzivnega eksperimentiranja je bil z rezultati popolnoma zadovoljen. Preučil je Zemljo kot prevodnico tokov in valov. Prepričan je bil, da lahko zgradi svetovno radijsko postajo in brezžični sistem distribucije električne energije, ki bi zamenjal visokonapetostne daljnovode, ki so jih takrat že na veliko gradili. Še več, prepričan je bil, da se v praznem prostoru okoli našega planeta nahaja ogromen, skoraj neskončen vir energije, ki ga je mogoče izkoristiti v dobrobit človeštva. Tako nam ne bi bilo treba kopati po Zemljinih neдрjih ter iz njih trgati premoga in nafte, saj so ti viri omejeni in jih bo nekoč zmanjkalo.

Vrnil se je v New York, pridobil vlagatelje in začel z gradnjo ogromnega stolpa na Long Islandu, toda na pol poti si je glavni vlagatelj premislil in odstopil. Bančni mogotec Morgan je namreč dojel, da Tesla snuje sistem, ki bi svetu zagotavljal prosto dostopno, torej brezplačno energijo, kar bi izničilo dobičke, ki so začeli pritekati od pravkar rojenega izmeničnega sistema.

Tesla je v svoji dobroti in idealizmu dejansko želel svetu zagotoviti brezplačno energijo in prost pretok informacij. Hotel je vrniti upanje ter dati možnost revnim in šibkim. Bogatašem pa to seveda ni šlo v račun, saj bi ti raje bogateli na račun šibkih in revnih ter neusmiljeno izkoriščali zemeljske vire. To se dogaja še danes, čeprav se že pošteno nakazujejo meje tega početja. Tesla je ob propadu projekta svojega življenja s solzo v očesu preroško izjavil, da je sedanost njihova, prihodnost pa bo gotovo dala prav njemu.

V Ameriki je bil Teslov najhujši "greh" neposlovnost. Ni namreč znal prisluhniti "dobronamernim" nasvetom, kako naj ukrepa, da bo tisto, kar snuje, tudi ekonomsko donosno. To je bilo seveda res, saj je pred lastnimi koristmi vedno dajal prednost skupnemu dobremu. Mediji so skočili na ranjenega Teslo, ga raztrgali in vrgli v blato. Iz največjega in najslavnejšega izumitelja je čez noč postal tarča posmeha in zaničevanja.

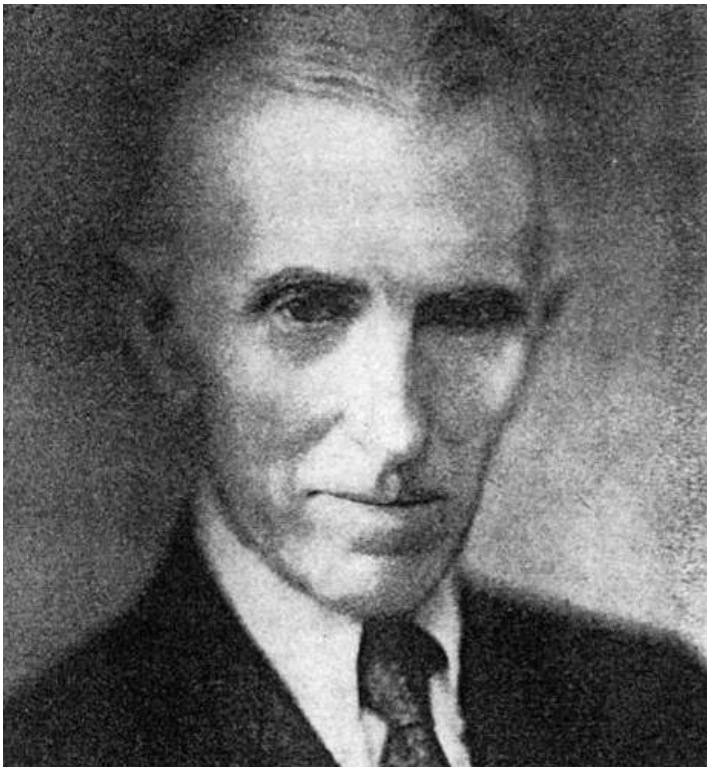
Toda Tesla ne bi bil Tesla, če se ne bi izkopal tudi iz tega blata. V nadaljevanju življenja ni imel več možnosti delati na tistih velikih, globalnih projektih, saj je ostal brez lastnih sredstev in zaupanja vlagateljev. Tako ni bilo nič z njegovimi sanjami, da bi osvetljeval mesta s "polarno svetlobo", ocean čiste energije bo za sedaj ostal človeštvu nedostopen, pa tudi dežja nad Saharo mu ne bo dano priklicati.

Namesto tega se je Tesla lotil podjetnosti na ameriški način in tako dokazal svoje sposobnosti prilagajanja. Ustanovil je kar nekaj majhnih podjetij, v katerih je ponujal svetovanje, števec kilometrov za avtomobile, turbine brez lopatic, pa tudi zdravilne tokove v terapevtske namene. S tem sicer ni obogatel, je pa skupaj z zaposlenimi nekako preživel do pozne starosti.

Za konec naj omenimo še nekaj utrinkov iz tega poslednjega obdobja Teslovega življenja, ki bodo dodatno osvetlili človeško plat tega velikega moža.

Kot smo že omenili, je bil Tesla obdarjen z izredno pretanjenimi čutili, a ne le čutili – znal je namreč začutiti bolečino svojih bližnjih, čeprav so bili na tisoče kilometrov oddaljeni od njega, in zaznal materino slovo, ko je odhajala s tega sveta. Novinar, ki se je z njim v poslednjem času veliko družil, je zapisal, da je Tesla čutil svet okoli sebe ter bil v pristnem stiku z naravo in življenjem, ki ga je obdajalo.

Skupaj z Edisonom je bil v igri za Nobelovo nagrado, dobil pa je le zlato Edisonovo medaljo, kar je bil dejansko posmrtni poklon Edisonu. Kot podjetniku mu v poslednjem obdobju ni šlo vedno najbolje. V nekem trenutku, ko je zmanjkalo denarja za plače, je Tesla svojima tajnicama predlagal, naj prežagata omenjeno medaljo in vsaka vzame polovico. Dekleti sta se uprli in ena je stresla nekaj denarja iz torbice, ki so si ga potem vsi trije razdelili. S svojim deležem je Tesla nakupil hrane za golobe, ki jih je vsako jutro, ko je odhajal k počitku, hodil krmit. Ko se je pozneje finančno stanje popravilo, je povrnil vse zaostanke plač in dodal še povišico. Kadar je Tesla dobil

finančne prilive, je vedno najprej vrnil dolgove, potem so bili na vrsti zaposleni, sledili so njegovi golobi, čisto na koncu pa je bil na vrsti on sam.

Tesla ni bil nikoli zamerljiv. Mihajlo Pupin, velik teoretik elektrotehnike, a izredno častihlepen človek, je Tesli nekajkrat zelo boleče skočil v hrbet. Ko je Pupin ležal na smrtni postelji, ga je želel videti. Tesla je prišel, sedel k njegovi postelji ter ga dolgo bodril in tolažil. Očividec je povedal, da je Pupin pri tem ves čas jokal.

Bogataš Morgan, ki se je do Tesle obnašal izredno kruto in neizprosno, je imel hči Anne, ki je bila zelo dejavna dobrodelka. Tesli je bilo izredno žal, da ji nekoč ni mogel podariti stotih dolarjev, ko je prosila za njegov prispevek. V letih, ko so lasje že začeli siveti in so se gube zarezale v njegov obraz, je izpovedal zgodbo o golobici svojega življenja. Stotinam golobov je pomagal, jih zdravil in jim dajal zatočišče v svoji hotelski sobi in to kljub svoji pregovorni čistoči. Na neko belo golobico pa je bil menda še posebej navezan. Vedno je bila nekje v njegovi bližini. Nekoč, ko se je spravljal k počitku in je priletela skozi okno, pa je takoj začutil, da mu namerava sporočiti nekaj pomembnega. Prišla mu je povedat, da umira. Ko je odšla ta njegova prijateljica, je nekaj v njem umrlo. Do tedaj je mislil, da bo izpolnil vse svoje življenjske načrte in človeštvu daroval še marsikaj, takrat pa je dojel, da je zgodba končana.

Leta 1937, ko je bil že v 81. letu, ga je zbil taksi. Zavrnil je zdravniško pomoč, saj je menil, da sam najbolje pozna svoje telo in da ve, kako mu najbolje pomagati. Ves polomljen in v šoku je naročil hrano za ptice. Celih šest mesecev jih je hranil nekdo drug. Imel je zlomljena tri rebra, poškodovano hrbtenico in kmalu je dobil še pljučnico s precejšnjimi zapleti. Tesla je bil kot samuraj, neizprosen do sebe in nežen kot češnjev cvet, kadar je bilo treba pomagati šibkim in ubogim.

Nekega februarskega jutra, leta 1943, je odšel s tega sveta. Osamljen in reven je obležal v tisti sobici hotela New Yorker, toda po več kot pol stoletja se še kar ne moremo čisto posloviti od njega. Spomini nanj in na njegovo življenjsko zgodbo, na njegovega izrednega genija, pa tudi globoko človečnost se kar vračajo in vračajo ... In prav je tako.

VRATA

Neki mož je nekega dne v zanosu vzdignil pogled proti soncu.
"Oh, Ljubljeni, usmili se me, odpri mi svoja vrata!"

Velika sufijka Rabia, ki je bila poleg njega, ga je vprašala:
"Oh, ubogi slepec, ali ti jih je Bog sploh kdaj zaprl?"

Sufijska zgodba

MALA ŠOLA FILOZOFIJE

STJEPAN PALAJSA

ČLOVEK KOT TELESNO, DUŠEVNO IN DUHOVNO BITJE

~ drugi del

V prejšnji številki našega časopisa smo govorili o tistem, kar lahko poimenujemo "persona", oziroma o minljivem delu človeka. Sedaj bi pa nekaj povedali o tistem drugem delu, ki mu pravimo "individua".

INDIVIDUA

"Individua" ali "individuum" je latinska beseda in pomeni "to, kar je nedeljivo, to, kar se ne spreminja, kar je neuničljivo". V skladu s klasičnimi filozofskimi učenji se to po navadi nanaša na naš nesmrtni del, našo nesmrtno dušo.

Individua je tisti del človeka, ki se je sposoben zavdati sebe, ki nosi zavest o svojem lastnem obstoju. Telo in psiha sta tako samo nosilca zavesti. Sta kot kočija, v katero so vpreženi konji, individua pa je kot kočijaž. Ko minejo vse nevihte življenja in se telo vrne k svojemu izvoru, ostane samo tisto neumrljivo, naš nesmrtni Jaz. Ko se potopimo globoko vase in premišljujemo o sebi ter o smislu življenja, se dotaknemo svoje individue, svojega pravega jaza.

Individua ni podvržena času in njegovim neprestanim spremembam. Na vzhodu pravijo, da je to tisti del nas, ki potuje iz življenja v življenje, iz inkarnacije v inkarnacijo. To pomeni, da smo obstajali še pred tem življenjem, obstajamo zdaj in bomo obstajali tudi še takrat, ko ne bomo več v tem telesu.

Pravijo še, da obstajajo tri značilnosti, trije temeljni principi individue. Zato jo v grški filozofiji imenujejo tudi "trjada" (gr. trias). V Indiji te tri značilnosti imenujejo: manas, budi in atma.

1. MANAS – ČISTI UM, BOŽANSKA INTELIGENCA

Za človeka je značilno, da ima poleg konkretnega, vsakdanjega uma ali razuma tudi čisti oziroma filozofski um. To je "božanska" inteligenca, neegoistični um, ki ni umazan z željo, zre z odprtimi očmi v prihodnost ter ni obremenjen z vsakdanjimi težavami niti s trenutnimi stanji.

Je tisti del nas, ki sanja o vzvišenih idealih, o pravici in resnici med ljudmi, tisti del nas, ki sanja novega in boljšega človeka, nov in boljši svet.

ČISTI UM TEŽI K SPOZNANJU RESNICE IN PRESEGANJU ZABLODE. NA STVARI GLEDA Z VSEH STRANI IN Z VSEH PERSPEKTIV, DA BI SE LAŽJE PRIBLIŽAL RESNICI. TAKO NAM OMOGOČA PRAVILNO IZBIRO.

Povezan je s Platonovim svetom nesebičnih idej ali arhetipov, iz katerega s svojo sposobnostjo imaginacije črpa ideje. Po klasičnem učenju je del velike univerzalne inteligence, ki prežema celoten univerzum ter ga je oblikovala in uredila.

Na Vzhodu ga imenujejo "manas", nosilec samozavedanja, um, ki nam omogoča da se zavedamo sebe.

Manas nima oblike, je neviden, neotipljiv. Vidi bistvo stvari. Ima sposobnost razločevanja bistvenega od nebistvenega, resničnega od lažnega. Medtem ko z razumom pridobivamo intelektualno znanje, z manasom pridobivamo resnično znanje oziroma modrost.

Kako prepoznamo delovanje z manasom? Preprosto: z manasom delujemo takrat, kadar delujemo inteligentno in nesebično v skladu s pravico ter za to ne zahtevamo nobenega povračila. Manas poleg tega ne potrebuje fizičnih dokazov, ker ima globoke notranje dokaze.

2. BUDI – LJUBEZEN, INTUICIJA, MODROST

Budi je po vzhodnih učenjih princip univerzalne ljubezni, notranja moč, ki povezuje stvari in bitja ter jim daje življenje. Omogoča sposobnost neposrednega uvida, neposrednega znanja, ki ne potrebuje ne uma ne razuma kot posrednika. Ko je um presežen, ni več razmerja med subjektom in objektom, temveč neposredno spoznanje brez spekulativne misli. Modreci so govorili, da od tod izvira moč intuitivnega dojetja stvari, moč dojetja resnice. Zato je na Vzhodu beseda "budi" enakovredna besedi "modrost".

Po hindujskem učenju je um ali manas osvetljen z budijem, z univerzalno svetlobo ljubezni. Beseda "budi" izvira iz besede "bud" ali "svetloba", "razsvetljenje".

Univerzalna ljubezen je Platonov Eros, eden od prvih bogov, na katerem temelji celoten Kozmos. Brez Erosa oziroma ljubezni ne bi bilo obstoja, ker je tisti, ki vse prežema in povezuje. Današnjega pojmovanja erosa kot spolne sile in privlačnosti ne smemo mešati s filozofskim Erosom starih Grkov, ki s strastmi nima nič skupnega. Ljubezen ni čustvo. Čustva jo zgolj odražajo. Četudi so lahko ljubezenska čustva zelo močna, so le blede odraz vzvišene ljubezni. Na slednji bi morali temeljiti vsi naši odnosi – s partnerjem, otroki, starši, prijatelji in z ljudmi nasploh. In ne samo ti odnosi, temveč tudi odnosi do živali, do narave, do Boga. Odnos, ki temelji na čisti ljubezni, se po Platonu imenuje prijateljstvo.

Po njegovih besedah je prijateljstvo odnos med dušama in ne med telesoma. Duša nima spola in ne gleda s telesnimi merili.

BUDI OMOGOČA SPOSOBNOST NEPOSREDNEGA UVIDA, NEPOSREDNEGA ZNANJA, KI NE POTREBUJE NE UMA NE RAZUMA KOT POSREDNIKA.

Ljubezen ne zahteva nagrade ne povračila – to zahteva razum. Ljubezen se ne "zgodí", ampak se z naporom in žrtvovanjem gradi vse življenje. Zaljubljenost je le čustvo, ki kmalu izgine. Če se ne pretvori v ljubezen, temeljno vrednost vsakega iskrenega odnosa, smo izgubljali čas. Ne pozabimo, da je ljubezen večna oziroma božanska.

3. ATMA – DUH ALI ČISTA VOLJA

In na koncu te vzpenjajoče se lestve, za budijem ali dušo, kot ga nekateri imenujejo na Zahodu, je pravi jaz, "tihi opazovalec", "najvišja iskra", "božanska monada" ali duh. V sanskrtu je to "atma" – središče naše čiste volje, ki človeka povezuje z njegovim nebeškim izvorom.

Atma je naš višji, resnični, božanski jaz, prek katerega smo eno z večnostjo. Je neopisljiv in neizrekljiv. Vzrok vsega, kar smo bili, kar smo in kar bomo. To smo mi sami, naše Sebstvo. "Tat tvamasi" – "to si ti", pravijo na Vzhodu.

SAMO DELOVANJE, KI TEMELJI NA VOLJI, NAS GRADI, IN PRAV ZARADI SVOBODNE VOLJE JE ČLOVEK ČLOVEK.

Atma je nevidno srce, gibalno vsega, tisto, kar daje impulz čutenju, mislim in fizičnemu delovanju. Je božanska volja, ki nas žene v obstoj in ki obstoj sploh omogoča. Samo delovanje, ki temelji na volji, nas gradi, in prav zaradi svobodne volje je človek človek. Brez volje ni napredovanja, ker je osnovno gibalno življenje. Z voljo presegamo sebe in svoje omejitve. Naša vsakdanja volja je samo odraz vzvišene božanske volje našega duha. Volja v povezavi z ljubeznijo in inteligenco dela čudeže.

Največja žrtev, ki jo lahko naredi človeško bitje, je žrtev za dobrobit drugih, izhajajoča iz njegove svobodne volje.

"TAT TVAM ASI" – "TO SI TI"

POVZETEK

Fizično in energetsko telo sta tisto, kar običajno imenujemo fizična raven. Čustveno in razumsko sta psiha ali smrtna duša, trije višji principi (inteligenca, ljubezen in volja) pa skupaj tvorijo duh.

Kvadrat je bil pogosto grafični prikaz za štiri nižje principe, četvernost ali persono, in trikotnik za tri višje principe ali triado.

Štirje nižji principi sestavljajo človekovo persono, obleko, to, kar se spreminja, to, kar se rodi in umre ter je pri vsakem bitju drugačno, tako kot se razlikujejo oblačila, v katera odenemo svoje telo. Le triada ali individualnost je tisto nedeljivo, česar ne prizadenejo niti spremembe, niti življenje, niti smrt. To je Bit, tisto večno, kar je in bo vedno obstajalo.

Čeprav v človeku obstaja vseh sedem omenjenih principov, niso vsi povsem in enako udeleženi. Človek je prek dolgotrajne evolucije postopoma pridobil fizično telo, povezano z mineralnim kraljestvom, energijo, ki jo imajo tudi rastline, čustva, podobna tistim pri živalih, in racionalni mental, ki velja za značilnost človeka. Toda zakaj bi se morala evolucija ustaviti tukaj? Zakaj bi morali misliti, da se evolutivna pot konča pri posedovanju razuma?

Prehod iz minljivega v večno, iz četvernosti proti višjim principom zahteva žrtvovanje, ki ga lahko razumemo kot delovanje, ki je najbolj značilno prav za človeka – *to je osvajanje svoje Biti, osvajanje samega sebe.*

RAJSKE PTICE

V nepreloženih hribih in nižinah otoka Nova Gvineja, sredi težko dostopnih deževnih gozdov, domujejo najlepše in najbolj zagonetne ptice našega planeta. Na tem odročnem kraju, polnem življenja, je evolucija pri pticah dosegla resnično čudež lepote. Samci v svojih paritvenih plesih izvajajo prave predstave, da bi si pridobili naklonjenost samice.

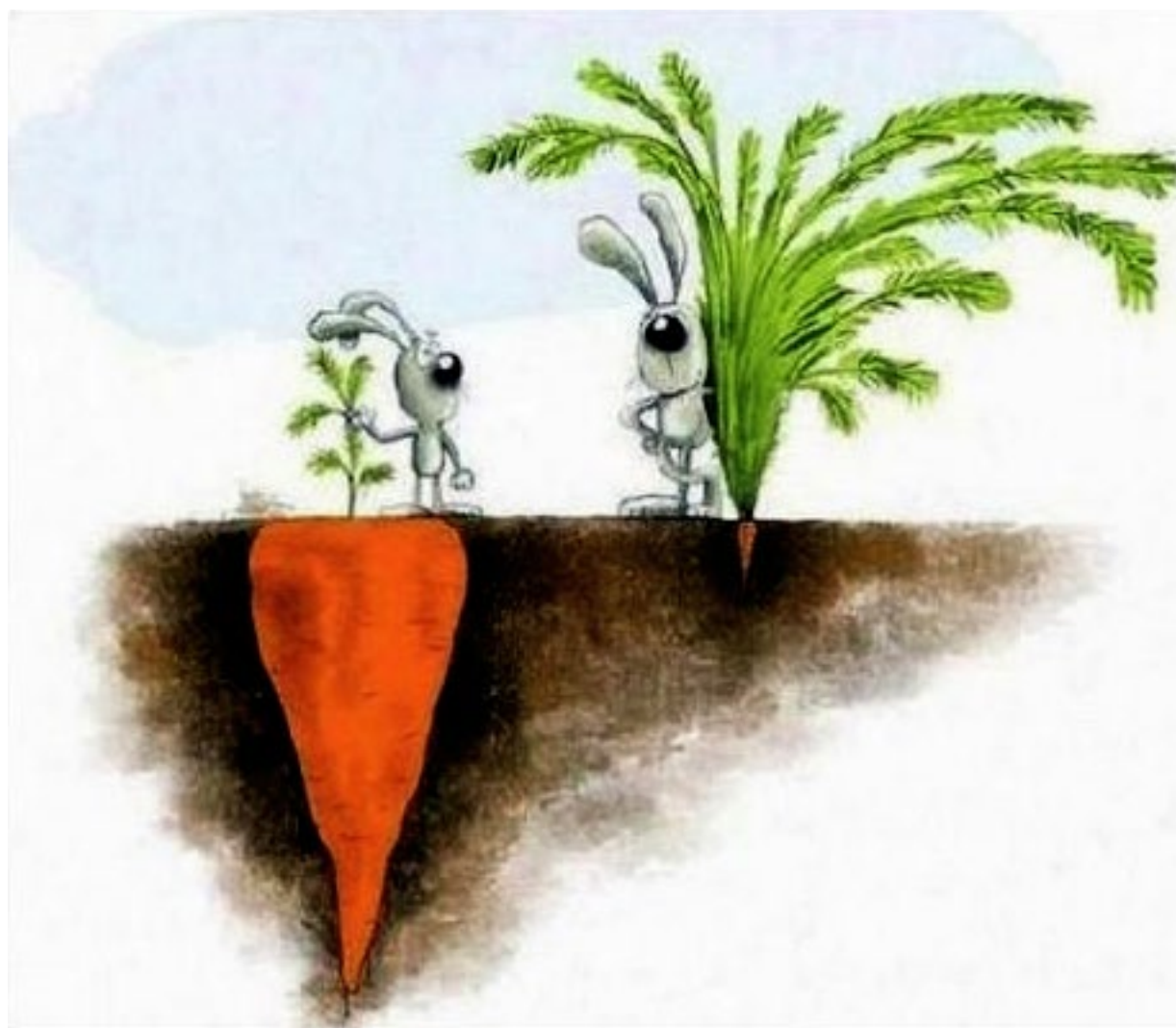
Biologi ne morejo doumeti, kakšen je evlucijski smisel te raznolikosti in lepote in kako je prišlo do nastanka takih vrst.

Oglejte si filmček v povezavi, kjer boste lahko občudovali njihov ples.

RAJSKE PTICE – FILM

KOTIČEK ZA RAZMISLEK

USPEH

NI VEDNO TO, KAR VIDIŠ

NAPOVEDNIK DOGODKOV

Dogodki za mesec januar 2016.

Dogodki potekajo v prostorih društva v Ljubljani in Mariboru ali na vnaprej razpisani drugi lokaciji.

MALI PRINC – VELIKI UČITELJ

Predavanje

TOREK, 12. JANUAR 2016 OB 18:00

Nova Akropola - Wolfova 8, Ljubljana

Vstop prost!

USODA ALI SVOBODA IZBIRE

Predavanje

ČETRTEK, 14. JANUAR 2016 OB 18:00

Nova Akropola - Tyrševa 7, Maribor

Vstop: 4 €, študenti - vstop prost!

VELIKA UČENJA VZHODA IN ZAHODA

Ciklus 12 predavanj

TOREK, 19. JANUAR 2016 OB 18:00

Nova Akropola - Wolfova 8, Ljubljana

1. predavanje - vstop prost!

VELIKA UČENJA VZHODA IN ZAHODA

Ciklus 12 predavanj

TOREK, 21. JANUAR 2016 OB 18:00

Nova Akropola - Tyrševa 7, Maribor

1. predavanje - vstop prost!

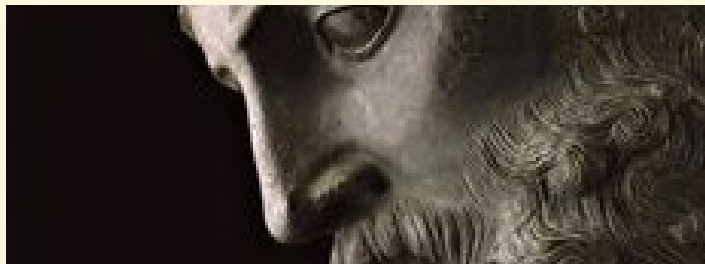

LABIRINT, ZMAJ, SAMOROG

Predavanje ob razstavi

ČETRTEK, 21. JANUAR 2016 OB 19:30

Knjižnica Bled, Ljubljanska 10, Bled

TEMELJI PLATONOVE FILOZOFIJE

Predavanje

SREDA, 27. JANUAR 2016 OB 20:00

Trubarjeva hiša literature, Stritarjeva 7, Ljubljana

KNJIGE, REPLIKE NOVE AKROPOLE

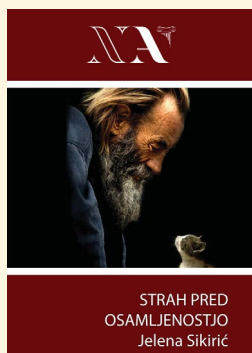
Knjige in arheološke replike lahko kupite v prostorih društva.

Glas tišine ali večjo količino knjižic pa lahko naročite tudi preko maila na info@akropola.org ali na št. 01/25 11 487.

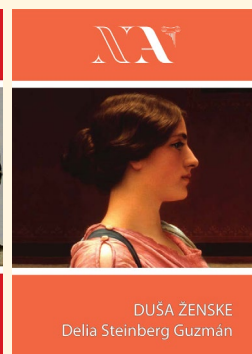
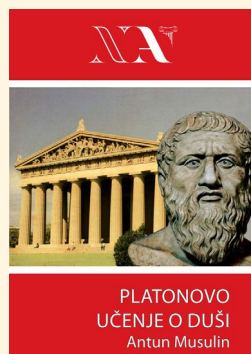
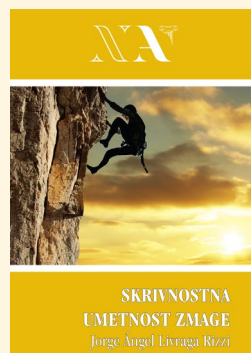
KNJIGE

FORMAT 130 x 205 mm
102 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

FORMAT 105 x 148 mm
32 STRANI
MEHKA VEZAVA
CENA: 2 €

ARHEOLOŠKE REPLIKE

Grčija in Rim

Egipt

Slovenija

Če podpirate naše delovanje, bomo veseli vsakega majhnega prispevka, ki ga lahko nakažete na naš tekoči račun, odprt pri NLB d. d.

Št. računa: SI56 0201 0005 1188 709

Prejemnik: Nova Akropola, Wolfova 8, 1000 Ljubljana

Nova Akropola je kot društvo v javnem interesu tudi na **seznamu upravičencev do dela dohodnine za donacije**. Vsak davčni zavezanec lahko namreč zahteva, da se do 0,5% dohodnine od dohodkov, ki se všttevajo v letno davčno osnovo, nameni za financiranje splošno koristnih namenov.

Če želite ta prispevek nameniti nam, natisnite in izpolnite **obrazec** – zahtevo za namenitev dela dohodnine – in ga pošljite na pristojni **finančni urad**. Naša davčna številka je **14787067**.

Vsi, ki delujemo v Novi Akropoli, smo prostovoljci. Prihodki so namenjeni izključno financiranju dejavnosti društva.

Nismo popolni, imamo pa to zmožnost, da si popolnost lahko predstavljamo.

Delovanje je boljše od nedelovanja in zavezanost nečemu v življenju je boljše od apatične brezbržnosti.

— Delia Steinberg Guzmán